

„Ноев ковчег“ – накратко

1. Космическият удавник.....	1
2. Въшкарчето.....	2
3. Три врани.....	3
4. Небесен пришълец. Жаба. Скитащи кучета.....	3
5. Хлебарката.....	5
6. Къкринското ханче подир залавянето на българския Апостол.....	5
7. Малашевските гробища.....	6
8. Сивият вълк, черното куче.....	6
9. Тъмният трюм.....	8
10. Щърков сняг.....	9
11. Снежен валяк.....	12
12. Хлебарки четат написаното за хлебарките.....	12
13. Небето прокапа.....	12

1. Космическият удавник

Трупът на удавник измъчва разказвача. Въведението започва с описание на раните, лицето, липсата на коса. Очите му са сиви. От неговата приветлива усмивка повествователят чувства как костите му изстиват. Има морави петна по тялото. Но друг път лицето и тялото са съвършено чисти.

Гледайки го, разказвачът се вцепенява. Той мисли за боледуващия свят, който хората пропускат през себе си. Целият свят преминава през хората като през хан, без да се задържи в тях нито за миг. Само на пръв поглед ханджията е съпричастен със съдбата на другия. Полека-лека и разказвачът се променя, слуша, когато някой му говори, но не се впряга в разказа му. Забелязал е, че хората започват много да се оплакват – от другите хора, от учрежденията, от администрацията.

За първи път разказвача среща удавника в лятна дъждовна вечер, когато пътува от село Мусачево към София. Настига го буря, дъжд, светкавици. В полето вижда необитаема къща. Пазят я зли кучета. При една от светкавиците вижда трупа на удавник, който е гол и с неестествено големи размери. Спира се. Дочува далечен смях. Свързва този смях с Япония през 1970 година, по време на световното изложение в град Осака. В копринени торбички с втъкани йероглифи и дракони има малък механизъм. Когато се натисне механизма, от торбичката излиза зловец смях. Хората обичат да се забавляват и с ужаси. По нашето Черно море също има мургави от слънцето жени, които се разхождат с такива торбички. Обратно в полето удавникът е отнесен от крайпътното дърво. Разказвачът не го вижда повече...В тази вечер той не е забелязал, че удавникът има рани върху плещите си. По-късно вижда тези рани. Те са съвсем пресни, но не кървящи. Според повествователя е възможно този космически удавник да е Икар, на когото са се откъснали крилете при падането. През онази нощ бурята отнася космическия удавник, придържайки го в античния коридор за прелет на водоплаващи птици.

Късно след полунощ разказвачът е въщи и е посетен от Мао Дзедун, който се появява безшумно в стаята. Той е като същество от друга цивилизация, след смъртта си е състарен и смален колкото пет-шестгодишно дете. В едната си ръка държи отпечатък от свой портрет, а с другата го пригладва, защото портретът е мачкан и тъпкан с крака. Разказвачът и Мао Дзедун се гледат, без да си говорят. После тъжният мъртвец си тръгва. Подир време отново го навестява, като продължава да носи своя намачкан портрет. Посещенията на мъртвия китаец извикват в съзнанието на разказвача образа на огромна бронзова камила сред сиви пясъци. Виждал е тази камила отдавна на една стара фотография. До нея стои босо китайско момченце. Загледаното в камилата момченце сред пустинята за разказвача става символ на човека, изправен пред очите на вечността.

Разказаното дотук се случва през лятото. После идва есента, а след нея зимата. В един зимен ден разказвачът е на брега на Малък Искър. Чака прелет на диви патици. Той стреля. Върху реката се посипват сачми. Под водата, където падат сачмите, вижда загадъчната усмивка на космическия удавник. Той изпълва реката от бряг до бряг. Тогава вижда зеещите рани върху плещите му. Разказвачът си мисли, че трябва да се събират трохите на живота. Подобно на Ной, който събира и пренася през потопа в своя ковчег цялата твар на земята и благодарение на това животът отново се размножава. Отнесеното от реката видение му внушава, че трябва да събере разпръснатото и да го пренесе в трюма. Казва си, че през целия си живот е ковчегостроителствал и не знае дали някога ще се намери някой да надникне в трюма. Подобно на библейския Ной иска да събере не само мизерията на своя живот, но и цялата мизерия и величественост на този въшкав живот, в който живее и читателят. Докато стои край реката, той отпива чай и гледа полето. Мисълта за собствен Ноев ковчег го изпълва с трепет. Представя си как се носи във времето със своя Ноев ковчег. Представя си как подтичват хора, съсредоточени в своята идея, и пътуват с коритото си през времето – художници, поети, каменоделци, стъклописци, режисьори, политици, артисти с маски, светци. Един луд зарежда пистолета си, за да убие някаква известна личност, та по този начин да премине през времето и да надмогне смъртта, без да знае, че през времето може да премине единствено човешкото дело.

Навалицата наоколо не отчайва разказвача, а му дава кураж да се залови енергично за работа. Знае, че вярата ще го крепи, докато работи. Мисли си, че ако умре, преди да е завършил, би искал четецът да посегне към написаното. Всеки сам строи кораба на своя живот и светът е една огромна корабостроителница. Когато човекът съчинява своя живот е необходимо голямо напрежение на мисълта и въображението. Казва си окуражително: „Хайде, удавнико, на добър час!“ Разказвачът смята, че е по-добре да се удавим в океана, отколкото да се удавим на сушата.

2. Въшкарчето

Въшкарчето е малко диво прасе, което живее трудно. По-големите от него го гонят непрекъснато. Не се дохранва, расте бавно и все повече изостава от братята и сестрите си. Скита из гората, тялото му е мършаво. Стадото усеща със своя стаден инстинкт, че то е различно. Блъскат го със зурлите си и оставят синини по тялото му. Въшкарчето се спасява с бяг, но мухите надушват миризмата на пресните му рани и също го измъчват. То е преследвано, навсякъде бито, отритнато отвсякъде и от всички, цялото в рани и синини. Смотата го научава постоянно да бъде нащрек. Според разказвача всемогъщата съдба би могла да събере в едно прелюбезния човек и въшкарчето, да ги залепи на лицевата и опаката страна на една и съща монета и да играе с нея на ези-тура.

Въшкарчето излиза привечер предпазливо. Придържа се до гъстака, за да може при опасност да изчезне в него. Малкият скитник се грижи сам за всичко. Привиква да живее с дебнене. Една нощ обикаля край картофена нива. Вижда странен силует на човекоподобно същество, което наподобява косачите от ливадите, пастирите на овцете. То не знае, че това е безобидно плашило. Чува шум. Идва

огромен глиган. Въшкарчето тръгва след него. Малкият скитник усеща враждебната миризма на човек. Застава пред глигана. Той побягва. Разнася се гръм от пушка. След тази нощ глиганът и въшкарчето заживяват заедно. Глиганът е стар единак с много рани. Той се държи покровителствено с изгърбения мърльо. Макар че излъчва мощ, глиганът е стар, възглух и със слабо зрение. Дребосъчето е грозно и мършаво, но има чудесен слух и обоняние. Съдбата кръстосва пътищата им. Когато ловците срещнат някой стар и глух глиган-единак, придружаван от малко мършаво прасе, те наричат дребосъка въшкарче, защото знаят, че такива въшкарчета са отритнати от стадата и след като се поскитат сами, се присламчват към някой стар единак, за да му бъдат очи и уши. Една нощ, след като земята замръзва, единакът повежда въшкарчето към стара сечина с огромни пънове. Единакът натисва един пън, троши със зъби корените му и измъква от тях личинки на бръмбари. Въшкарчето започва да прави същото. Тогава глиганът го удря. Оттогава въшкарчето стои на разстояние от единака.

Единак и въшкарче изкарват заедно цялата есен. Идва зимата. Въшкарчето продължава да стои на стража край стария и глух единак. Успява да извежда стареца преди ловците да щракнат капана. Една нощ те осъмват на непознато място. Старецът избира за леговище дъбова гора с тръни, диви шипки и къпина, разпръснати из нея. Задрямват. После въшкарчето чува шум. Между дърветата се показва куче. То ги обикаля и търси откъде да атакува. С разтворена челюст полетява към глигана. Глигите на единака удрят гръдния кош на кучето и срязват ребрата му. Глиганът гледа умиращото куче. Въшкарчето усеща миризма на хора. Започва да се върти около единака, но той не му обръща внимание. Стои неподвижен. Пет или шест кучета се втурват към тях. Въшкарчето се втурва в посока, обратна на кучетата и на шума. Чува рева на глигана, пукот на пушки, дивия лай на кучетата, гласовете на ловците.. После глигановият рев секва. Млъкват и кучетата. Въшкарчето започва да бяга. На разсъмване се смайва. Всичко наоколо е чисто и бяло. За първи път в живота си вижда сняг. Останало само, то не забравя да се придържа край спасителната ивица на гората. Отнякъде пуква пушка. От устата му бликва кръв. Снегът наоколо почервенява.

Така въшкарчето напуска този въшкав живот. Може би съдбата, като си играе небрежно на ези-тура с монетата, я е изтървала.

3. Три врани

Пейзажът представя бяла картина. Всичко е покрито със сняг. Побеляла е цялата гора. Малко отдалечено от нея е едно дърво. Идват три черни врани. Те летят над гората, а после кацат на самотното дърво. Неподвижни са. Приличат на черни гюлета, които може да паднат на земята. Разказвачът наблюдава картината. Отива до дървото. На него стоят трите врани. Продължават да са неподвижни. Приличат на черни мисли, които неочаквано пристигат в главата на разказвача, те може да стоят в главата му с месеци и години. Тези мисли не гнездат, не отлитат, дори не мърдат. Повествователят не може да каже защо са тези три врани.

4. Небесен пришълец. Жаба. Скитащи кучета

Край реката има царевици и слънчогледи. Появяват се каракачани с големи стада овце, запътени към планините. С тях има кучета и мулета. Над реката са надвесени върби. Тя прилича на империя, в която човекът само временно преминава със своите овце, биволи или свине. Селският свинар Ико е сух и висок. Дрехите му са винаги широки и къси. Той износва дрехите на умрелите. Грижи се за кладенчетата. Когато приижда, реката ги засипва, Ико разкопава отново наноса. Всеки ден пастирът се носи като летен призрак из сухото речно корито след стадото свине.

Жените често виждат пастира, докато се къпят в реката и натриват гърбовете си с домашен сапун. Те виждат и преминаващи каракачански овце и мулета. Овцете постоянно преминават от

единия на другия бряг на реката в търсене на паша. След тях вървят каракачанки. В жегата жените забелязват едно съвсем малко стадо овце, водено от сама каракачанка. Тя сяда посред камъните, увита в шалове и шаяци. Една от жените в реката казва, че някаква ръка я пипа. Другите я уверяват, че мястото не е зачервено. Друга жена пищи, че в реката има змия. Жените побягват към брега, а номадката не става. Къпещите се продължават да стоят в края на водата в очакване на змията. Каракачанката тръгва към тях, но те не ѝ обръщат внимание. Струва им се, че Бог пада от небето. Една силно окосмена жена хвърля камък. Отдъхват си, когато виждат, че реката изтласква някакъв корен, който изглежда като змия. При реката пристигат в тръст селските свине и Ико, който износва дрехите на умрелите. Разказвачът мисли, че всеки от нас износва чужди дрехи и тича в тръст след своите миражи. Светът е една крайно неудобна дреха за човека, която е дреха на някой отдавна умрял. Тогава от водата пропълзва небесният пришълец. Той вижда каракачанката, загулена в своите шалове. После пипа с ръка главата си на мястото, ударено с камъка. Главата силно го боли, затова я потапя в реката. Небесният старец допълзва до царевиците, сваля ризата от себе си и се преобразява в дявол. Тялото му се покрива с катранена четина, а кротките му сини очи изпъкват и стават жълти.

Жените продължават да се къпят в реката. Силно окосмената жена предлага на останалите да съблекат и окъпят каракачанката. Борят се с нея и я натискат към дъното. Когато я пускат, над реката изплува нейното мъртво тяло. Ужасени, жените побягват. Привечер по реката се появява свинарят. Свинете се сбиват шумно над нещо в реката и го теглят със зъби. Свинарят ги разпръсва и вижда удавената каракачанка. Вцепенява се, когато вижда лицето ѝ. Това е мустакатото лице на мъж. Ико напразно се оглежда за помощ. После си тръгва. Къпещите се жени се връщат край реката за дрехите си. Пред тях се появява дяволът и им показва удареното място на главата си. Дяволът ги подкарва пред себе си, за да ги вари и пече голи в катрана на своята адовница. През цялото време една пъпчива жаба остава да клечи неподвижно между камъните в речното корито. Разказвачът и жабата се наблюдават. Повествователят решава да остави жабата неподвижно. Тя му прилича на пъпчива и неугледна книжка в Александрийската библиотека на природата. По същия начин разказвачът оставя в царевицата и ризата на дявола. Преди да изчезне окончателно, дяволът прави магичен знак с ръка, извива се вихрушка, която понася ризата над нивите.

Лети ризата над реката и стига до зелена ливада край брега. Там има косач. Ризата пада пред него. Той я разпознава. Това е ризата на жена му. Измъчван от ревност, косачът замахва с косата си, за да я среже, но ризата отново полетява. Край реката е останал сивия калъп домашен сапун, който къпещите се в реката жени са забравили в паниката си. Той стои там до идването на зимата. В снежното корито на реката се появява куче. Животното е мършаво, ребрата му се броят, хълбокът му е оголен. Издава отчаяния вой на самотник, който е клекнал в снега да оплаква своята орисия. Идват още кучета и също започват да вият. Това са глутница скитащи кучета. Те са разнопородни, гладни, подивели и зли. Седмици наред ги преследват въоръжени хайки, устройват им клопки, избиват ги. Глутницата вижда сивкавия калъп домашен сапун. Кучетата започват да го ближат настървено, после да го гризат. От кучешките уста закапва сапунена пяна. Кучето с оголения хълбок се отделя от глутницата и тръгва през снежното корито на реката. Спира се, за да види дали го следват другите кучета. Усеща как нещо опарва плешката му. Припукват пушки. Кучето хуква да бяга.

Щом припукват пушките, кучешката глутница се разбърква. Изстрелите настигат и повалят кучетата, а от устата им капе сапунена пяна. Сивкавата сапунена пяна започва да се оцветява, става розова, после червена. Някои кучета падат в реката. И тя почервява. Това се случва в един незначителен януарски ден на 1982 година. Има слух, че през тази година в България са избити десетки хиляди кучета. Тогава се въвежда кучешки данък.

Привечер започва да вали сняг. Смълчаната земя продължава своя шеметен бяг в безмълвния космос и пренася през неговата пустота и враждебност своята пустота и безмълвие. Кучето с оголения хълбок се влачи в снега. Започва да вие толкова грозно, че дори хлебарките в трюма на ковчега на разказвача се размърдват.

5. Хлебарката

По планетата има много хлебарки. Въпреки всички санитарни мерки за изстребването им, те оцеляват. Те са жизнеспособни, а пътят им е „вървище“. Като типично нощно животно хлебарката не обича светлината. Когато един дом бъде прочистен от хлебарките, те плъзват отново след ден-два. В трюма на Ноевия ковчег на разказвача те се крият на най-различни места.

Една история от миналото разказва за търговец, който живял преди революцията в Москва (1917г.) Този търговец носел на градоначалника всяка заран кифлички. Оказало се, че в една от тях била изпечена хлебарка. Човекът излъгал, че това е стафида. После се оказал принуден да слага в кифличките стафиди. Тези кифлички се произвеждат до днес. Друга история от спомените на разказвача ни отвежда в Индия, в града Ню Делхи. Годината е 1970. В ресторант той получава хляб с изпечени в него хлебарки.

Хлебарките са спътници на човека. Те живеят от трошите около трапезата на човека. Според повествователя хлебарката ще бъде заедно с човека в бъдещия свят, в който има само един мит. Това е митът за справедливост. Хлебарките бягат при опасност. Същото прави и човека. Това обяснява израза: „Разбягаха се като хлебарки“. Има и други прилики между хлебарката и човека. Такива са например социалните взаимоотношения. Хлебарките са здрави и жизнени, към тях се проявява търпение, както към ограничените хора. Има много презадоволени хора. От тяхната трапеза падат не трохи, а цели комати, затова те са заобиколени от хлебарки. Разказвачът смята, че хлебарките в неговия трюм чакат да умре преди да е изял хляба си. Почти всички хора умират преди да изядат хляба си. След това хлебарките ще излязат и ще продължат да пътуват през времето с ковчега. Хлебарките надживяват всички.

6. Къринското ханче подир залавянето на българския Апостол

Седемнадесет турски заптиета са обградили Къринското ханче, където е Васил Левски. Той се втурва с два револвера, за да си проправи път към заснеженото поле. Цървулът му се закачва върху един от коловете на плета. Залавят го и го връзват. Заптиетата намират няколко сребърни пари в снега и започват да ровят за още. Появява се мливар с каруца. Заптиетата качват в каруцата заловения Апостол и потеглят за Ловеч.

Ханчето остава пусто. Из колибарските селища плъзва мълва, че у Апостола са се намирали много пари, които са паднали в снега. Край ханчето се появява човек с гугла. Носи котел. Снегът вали. Човекът пълни котела със сняг. После при него идва жена. Покланя се пред снежния отпечатък на Апостола. Вземат пълния със сняг котел и си тръгват. Над ханчето лети гарван. Появява се човек с кошница и лопата на рамо. Той е куц и кашля постоянно. Напълва със сняг кошницата си. Тръгва си. Задават се три жени. Отиват при снежния отпечатък на Апостола. Той е започнал да се изгубва под падащия сняг. Едната жена е по-стара от другите две. Тя вади икона на света Богородица. Жените падат на колене пред иконата и започват да се молят. Когато свършват с молитвите, трите жени пълнят със сняг престилките си. Пристигат още малки групи молещи се жени и мъже, които говорят тихо. Появява се висок сух мъж. Непознат е за останалите. Има вид на скитник. Той сваля шапката си и повежда назад добичето си. Казва на другите, че така снежният отпечатък на Апостола ще се запази. После пълни дисагите си със сняг.

Всички около ханчето започват да събират сняг и да повтарят мълвата, че Апостола е излязъл от град Ловеч с много пари. Народът събира снега, отнася го в къщите си и го стопява на огъня, като се надява, че на дъното на съда ще има сребърни меджидиета. Постепенно хората се разотиват. После идват пак и в снега се извиват пушеци и пламъци. Пълнят ведра със сняг, слагат ги на огъня, за да се топи снега. Картината се повтаря и повтаря.

Появяват се птици. Те не обръщат внимание на хората под дърветата. Когато отлитат, мъжете започват да секат дърва. Около ханчето горят много огънове. Снегът продължава да вали. По здрач минава беден колибарин, който се учудва, че около ханчето има толкова много хора. Разказват му. И той слага малко сняг в торбичката си. От тъмнината се показват група мъже, които носят факли. Падат на колене пред снежния отпечатък на Апостола. Раздвижван от светлината на факлите, отпечатъкът придобива огнено отражение.

Вечерта бедният колибарин се прибира в колибата си, където живее със старата си майка, жена си и едно синеоко момиченце. Разказва им историята за залавянето на Апостола при Къкринското ханче. Стопяват снега от торбичката в едно менче и са изненадани, защото на дъното има едно бяло меджидие. Ужасният ден свършва, а повествователят разсъждава за хората, които са пристъпвали внимателно към снежния отпечатък, кръстили са се и са мълвели молитви. Не е важно, че са топели снега, важното е, че ги е имало. Следва разказ за действителните събития след залавянето на Апостола. Разказвачът обобщава, че за тези петстотин години снегът е натрупал величествени преспи в душата на българите. Той и днес открива останки от преспи в душата си.

7. Малашевските гробища

През лятото на 1980 година погребват брата на разказвача в Малашевските гробища. В тях всичко е сиромашко и скромно. Човекът, оглеждайки гробищата, мислено се спуска няколко стъпала надолу, в земята, при мъртвите. Братът е починал от рак в санаториума Искрец. Той е три години по-голям от разказвача. Изживява живота си тежко, неудачно, в самота. Съдбата проявява милост и го прибира по-рано от този свят. Майка му понася всичко с примирение, става тиха, замислена, сякаш се превръща в инструмент, който излъчва тишина. Постепенно всички около нея стават тихи. Шумовете на живота не са в състояние да ги обърнат с лице към него. В мъртвото лице на брата е съсредоточена цялата неподвижност на света. Майката се овъглява в един ден. Така овъглена е била 1942 година, когато е починал бащата на разказвача. Бил е на 39. Тогава всички са се чувствали като изпаднали от каруцата на живота. Писането се оказва убежище, макар и временно.

Когато Каин убива Авел, над трупа прелетяват две гургулици. Едната пада мъртва върху земята, другата изравя гроб и я заравя. Каин постъпва по същия начин. Оттогава до днес хората крият своите мъртви в земята, която е търпелива майчица и ги очаква. По желание на майката погребението на брата се извършва със свещеник, който е посредник между смъртта и живота. Времето е топло. Носят се пеения и ридания. Гробарите правят братовата могила и побиват върху нея кръст, ветроупорен фенер и малко кандилце вътре. Майката подрежда цветята и пали кандилцето във фенера. Пламъчето на кандилцето остава да споделя самотата на брата. Три дни поред майката ходи на Малашевските гробища. На третия споделя, че са откраднали фенера от гроба. Тази кражба е работа на живота. Дори и в Малашевските гробища животът наднича като дивак зад гробовете и показва грубото си лице.

8. Сивият вълк, черното куче

Разказвачът и негови приятели са на лов. Спират за почивка под круша. Вниманието им е привлечено от сивкаво куче. То се препъва, а козината му е сплъстена. На шията има вързано дърво, което стига до коленете му. При всяка крачка дървото удря кучето през нозете. От тези удари

коленете му са раздрани до кръв, но то не спира да почине. Виждат на шията му железен нашийник с дълги метални шипове. Над главата му се въртят рояци мухи, а от устата му капе пяна. Кучето върви към групата на разказвача. Очите му сълзят, клепачите му са подути и зачервени. Ляга на сянка и гледа с изпитателен поглед. От него се носи ужасна миризма. Дори мухите се задушават от нея. Погнусливите от хората опитват да го прогонят с викове. Кучето се надига неохотно и прави няколко крачки назад. Гледа ги с почти човешки очи. Между приятелите започва спор. Според някои кучето е яло мърша и идва да им съобщи къде е мършата, защото ги смята за себеподобни. Разказвачът е развълнуван от появата на кучето. Пита се дали не е човек, който е преобразен в куче, или грешник, изведен за кратко от ада и пуснат в това поле. Може би е някой ловец, на когото дяволите са привързали на шията тежкото дърво. Всеки ловец има поне един записан грях. Разказвачът си спомня за Емилиян Станев, който разказва за лов на пъдпъдъци с Гоца Тенчев. Те носят тежки връзки с пъдпъдъци и спират до кладенче за почивка. Към кладенчето се задава едно съвсем малко пъдпъдъче, за да пие вода. То не забелязва ловците, които лежат на сянка. Гоца Тенчев го убива, въпреки че имат толкова много пъдпъдъци, че не знаят какво да правят с тях. Разказвачът се пита може ли такава постъпка да бъде анализирана. Най-младият от групата пълни своята пушка и гърми в посока на животното. То не очаква това. Отново се заглежда в хората и сякаш ги пита защо го пъдят. После побягва към гората. Завързаното за шията му дърво го удря през разранените до кръв нозе. Изчезва в гората. Мъглата го скрива от погледите.

В съзнанието на разказвача навлизат спомени. Вижда сив вълк, обезумяло стадо елени. Припомня си две легенди от лапландския епос, които е слушал преди години в Скандинавия. Решава да ги разкаже на приятелите си. Обяснява им, че иска да прехвърли една тънка нишка между тези легенди и кучето. В началото на зимата в една област до скандинавските планини, населена с лапландци еленовъди, се появява вълча глутница. В този сезон те се прехвърлят със стадата си от Норвегия в Швеция, за да търсят храна и завет. Там има каменна врата, наречена еленова или лапландска врата, защото през нея минават всички стада. На север и на запад от нея има каменни гранити. След преминаването ѝ започват борови и брезови гори. Червеняят се разпръснатите къщи на лапландците. Тук се появява вълчата глутница, която напада както елени, така и домашни животни. Поставят капани, правят хайки, но глутницата се изплъзва невредима. Веднъж вълците се появяват пред църквата. Хората са слисани. Откроява се сив вълк. Той стърчи с цяла глава над останалите. Това е водачът. Глутницата се изтегля и всеки вълк внимава да стъпва в дирите на водача. Най-старите започват да говорят, че глутницата сигурно е предвождана от човек, преобразен във вълк. Спомнят си за отдалечена дървена къща край брега на реката, в която живее непознат човек, пришълец, който е саможив и необщителен. От няколко месеца коминът на къщата му не дими и прозорците не светят. Няколко по-млади пастири решават да проверят къщата. Намират я отворена, изоставена, студена. Вятърът е навял сняг и в него се вижда вълча диря. Младите пастири разказват това и всички решават, че вълчата глутница наистина се води от човек, преобразил се във вълк. Хората си отиват по домовете и залостват вратите. На сутринта около къщите отново има вълчи стъпки. Така минават дните. Когато се затопля, зверовете намират удобно място да преминат реката. Големият сив вълк се навежда да пие вода и открива с изненада, че във водата се отразява не вълчата му муцуна, а неговото някогашно човешко лице. Само че сега е уродливо и зло. Той се дръпва назад. Глутницата също вижда уродливото човешко лице и всички се нахвърлят едновременно и от всички страни върху големия сив вълк. Хищниците разкъсват водача. След време вълците се разпръскват на различни страни. Започва краткото северно лято. Легендата разказва, че един лапландец косач излязал с жена си да окоси ливадата си. Лапландката е бременна. Към обяд те сядат под едно дърво. След обяда мъжът взема брадва и тръгва към гората, за да насече брезови върлини. Жената остава да седи под сянката на дървото. Тя се унася в дрямка, после се сепва. Вижда

от гората да излиза черно куче. От очите му излизат жълти пламъци. Жената се отбранява с желязната вила и вика за помощ. Чувства, че озвереното куче се стреми към плода ѝ и иска да го разкъса. При едно от нападенията кучето захваща зелената ѝ рокля. Тя тръгва заканително към кучето, а то отстъпва към гората. Връща се мъжът ѝ. Тя плаче. Мъжът ѝ казва, че това са глупости и започва да се смее, а между зъбите на мъжа си тя вижда парче плат от своята раздърпана зелена рокля. Лапландската легенда разказва, че у някои хора живее грозно и зло куче, но те не подозират това. Ловците започват да се смеят пренебрежително на тази легенда. Тогава разказвачът с ужас открива, че между зъбите на всеки от тях има парче плат от неговата груба ловна риза. Мисли си дали и той не стиска между зъбите си несъзнателно откъснато парче плат от нечия ловна риза. Тази мисъл остава завинаги в трюма на неговия беден ковчег.

Несретникът с дървото на шията не се появява повече. Разказвачът мисли, че той ги смята за себеподобни. Само така може да си обясни защо това старо животно извървява целия път до крушата, в чиято сянка са се разположили хората.

9. Тъмният трюм

Трюмът на ковчега е много тъмен. Затова разказвачът взема със себе си ветроупорния фенер от палубата. Светлината на фенера изважда от мрака различни сандъци, дървени клетки и слепи стени. Мракът е толкова тъмен, че може да се пипне с пръст като нещо материално. От трюма идва тежък дъх. Там няма нито врати, нито прозорци. Има само тежък дървен капак към палубата. Само през него може да се излезе или влезе.

Капакът е вдигнат, навън е нощ. Една звезда се мъчи да надникне в трюма. Тя стопля душата на разказвача, защото светлият ѝ лъч улучва право в нея. Той се пита дали този тъмен трюм не е една малка част от собствената му душа и не повтаря нейните слепи помещения, ниши и теснини. Мисли, че ако вдигне фенера над главата си, може да види някоя своя страст, която се свива в карцера като куче, което се свива в тъмния ъгъл. Понякога чува шум на пера, но това не е птичка, а някой порив на сърцето му. Веднъж наблюдава трудолюбива мравка, която търси нещо изгубено. После се препъва и спира. Сърцето също трепва и спира. Буболечката отново тръгва, а след нея и сърцето. Друг път вижда птичка, която прелита над ковчега, но изтърва от човката си слънчогледова семка, която пада на палубата. Сърцето се свива. Птичката се връща, намира своята семка, отлита. Сърцето започва енергично да се свива и разпуска, сякаш се радва, че птичката намира своята семка.

В трюма има една глупава сойка, която пренася жельди от едно място на друго. Сойката се занимава още със сто странични работи и акълът ѝ е навсякъде другаде, но не и в жельда. Понякога сойката изтърва жельда, но сърцето не се смущава. Разказвачът мисли, че сърцето е странно същество. Понякога при незначителен повод то реагира силно. Една нощ от трюма се чува слаб шум, който напомня въздишка. Такива шумове има не само в ковчега, но и в цялата Вселена. Сърцето притихва. То дълго се ослушва. Разказвачът тръгва с фенера из трюма, а сърцето следи стъпките му. Вижда малка черна сажда. Тя може да се е отронила от някой комин или от овъглената душа на някого. Точно тя е произвела шума, който прилича на въздишка и стряска сърцето. Разказвачът мисли, че е добре да има такъв чувствителен приятел като сърцето.

Навън е безветрие, няма отворени врати и прозорци, но в трюма има едва доловимо течение. Така в неуютния живот, ако човек напрегне сетивата си, може да долови движението на въздуха, което се заражда от тайно откряната врата или прозорец. Сякаш самото време открява тайно врати и прозорци, за да не се задуши животът в своята непроветреност. Разказвачът уточнява, че не говори за ураганни ветрове, а за съвсем слабите въздушни течения. Може би заради тях животът никога не е повалян на смъртен одър и не се залежава тежко. Разказвачът мисли, че неговият трюм е една малка

и нищожна част от душата на света. Пита се дали трюмът не повтаря вътрешните Хималаи, които човечеството катери от зората на своето появяване и никога няма да успее да изкатери.

10. Щърков сняг

Дяволът, който отвлича каещите се жени в катрана на своята адовница, защото посягат да убият с камък своя сътворител Господ-Бог и в похотта си отвличат в реката мъжа, преоблечен като каракачанка, се връща при реката, където приема образа на папуняк (циганско петле). Там вижда как свинете намират удавника, а Ико, свинарят, напразно търси помощ. Папунякът стои върху нажежен от слънцето камък. Вижда щъркел. Някои от перата на крилото му са смачкани и натрошени. Опитва се да ги оправи и не бърза за никъде, не обръща внимание на кръжащите в небето щъркели.

Жега е. Дяволът, преправена на папуняк, е налегнат от съклет. Съклетът е балканска смесица от меланхолия и угнетеност. В медицината няма точна дума за това състояние, не се лекува. В Турция се опитват да го разсейват с танци като кючека, който е създаден в харемите, за да разсейва султаните. Разказвачът си спомня за писателя Емилиян Станев, който разказва, че един от турските султани прогонвал съклета си, като тъпчел черешови костилки. Така показвал как ще стъпче цялата рая в империята си. После наредил прислугата да тъпче черешовите костилки. Дяволът, преправен на папуняк, не е ходил в Цариград като разказвача и не знае, че е измислен кючек против съклета, затова скита из християнските земи, не познава мюсюлманските земи и страни от тях.

Щъркелът и папунякът остават неподвижни в трептящата мараня. Появяват се щъркели и птицата с болното крило се оживява, размахва крила, но не успява да полети. Едното му крило се закача в камъните. С усилия си прибира крилото и закрачва по изоставен коларски път. Дяволът го следва. Зелените ливади са пълни с щъркели. Те са стотици и се подготвят за отлитане. Една жаба гледа папуняка. Той се бои от жаби, изоставя щъркела и се вмъква в царевиците. Излиза оттам преправен на човек. Откъсва една жълта тиква. Спира го друг човек с пушка и го предупреждава да не мърда от мястото си. Дяволът хуква. Преследвачът, който е полски пазач, стреля във въздуха. Щъркелите се стряскат от изстрела. Дяволът се смесва с тях и се преобразява на щъркел. Щъркелът с болното крило е свидетел на преобразяването. Той също се смесва с ятото, но не успява да се задържи във въздуха. Гледа как младите птици играят и си спомня как се е учил да хвърчи. После сакатият щъркел усеща силен удар на човка. Пада и започва да се отбранява със здравето крило. Останалите птици гледат. Нападат го млади птици. Те са много и го изблъскват в края на ятото. Сакатият щъркел побягва. Сред птиците и животните е така, ако разберат, че някой е слаб и бяга, всеки удря бягащия. И сред хората е така, защото човекът е също част от природата. Човекът гони бягащия или го замерва с камъни в името на някоя добродетел или на голяма идея. Раздърпан и омърлушен, сакатият щъркел отново стои на стария коларски път. Разказвачът прави паралел между младите птици и младите хора. Младите побойници ще остарееят, нищо че сега вървят наперено. Прогоненият щъркел се отпуска, застава на колене в поза на богомолец. Всичко затихва. Болната птица се вира в небесните коридори и вижда малка блещукаща звезда. Тя го мами и милва едновременно. Това е неговата звезда, която наднича в душата на птицата. Съмва се, колонията от щъркели се раздвижва. Някакъв щъркел започва да трака продължително с човката си. Другите искат да го спрат. Започва бой. После бъркотията утихва и щъркелите виждат как от ятото се измъква един папуняк с пъшкане.

Колонията от щъркели се вдига над земята. Нещастникът със счупеното крило тича през ливадата. Щъркелите подреждат ятото и се понасят на юг. И разказвачът като самотния щъркел гледа отлитащото ято. Духът му лети след птиците. Нещастният щъркел сгушва глава между раменете си. Недалече от него дреме папунякът. Появява се човек с мотика на рамо. Той накуцва и пуши. Има замислено и тъжно лице. Върху лицето му има дълбок неизтриваем отпечатък от горчилка. Ливадата

е осеяна с къртичини. Човекът започва да ги разкопава с мотиката. Щъркелът тръгва към човека с мотиката, защото в разкопаната земя има храна. Копаетият го нарича побратим. Щъркелът преследва скакалец. Копачът наблюдава гонитбата им. Папунякът също.

Копаетият вижда работеща под земята къртица и замахва с мотиката си, опитва се да откопае заедно с пръстта и къртицата. Не успява, тя пропада вдън земя. Човекът иска да направи удобна ливадата си за косене, а къртиците – да разширят и направят по-удобно своето жилище. Сравнена с човека къртицата е по-старият жител на земята. Копачът се уморява, оставя работата в ливадата и тръгва към реката, прави вада и довежда вода в ливадата. Водата наводнява къртичините. Щъркелът крачи из ливадата и събира обилна храна. Привечер човекът се прибира, а на ливадата остава само щъркелът. Идва лисицата, подмамена от цвъртенето на мишките. Една сова също лови мишки. Щъркелът за първи път вижда лисица. Пристига и глиган. Совата и лисицата се скриват. На ливадата остава само щъркелът, който прилича на смачкан стар вестник. Глиганът го забелязва и тръгва към него. Щъркелът се подготвя за нападението. Единствените му оръжия са клюнът и здравото крило. Прилича на еднорък рицар, свален от коня. В този миг глиганът се обръща рязко назад и побягва. Щъркелът се отпуска върху земята. Глиганът продължава да бяга и отнася със себе си крехките огради на градините и плашилата. Нищо не може да го спре. В тъмнината вижда огньове, от които подхвърква папуняк и се превръща в огнена птица. Бог обича водата, а дяволът – огъня. Това са огньове на няколко варници. Недалеч от варниците стои човек. Той късно вижда глигана. Прилича му на тайнствено същество, излязло от пламъците. Глиганът продължава да бяга, после силите му намаляват и се спира в един гъстак, който е израсъл върху изоставените гробища на родното село на разказвача – Калиманица. То е заличено с държавен указ от списъка на населените места през 1974 г. заради строежа на язовир. Оттогава гробищата там буренясват. Подивелите гробища, в които лежат дедите на разказвача, сякаш не пускат човек да пристъпи в тях, може би мъртвите не допускат живите до тях, защото са ги изоставили.

Два дни по-късно щъркелът в ливадата вижда отново селянина с копачката. С него има няколко овце и безрога коза. Щъркелът се премества от ливадата при една дига, обградила блатото. Дните стават по-къси. Времето е дъждовно. Един ден ловци и кучета обграждат блатото. Те убиват глигана. Идва зимата. Човекът с тъжното лице подбира и щъркела със стадото в една голяма плевня. На стената виси глигановата кожа. Там е топло и сухо. Има мишки, голям сив плъх, през пролуките шумят врабчета. Една нощ в плевнята влиза неканена гостенка – нощната сова, която щъркелът познава от лятото.

След няколко дена се появява и лисицата. Щъркелът си спомня времето, когато с лисицата са живели дружелюбно. Тогава грубостта, омразата и алчността още не са се появили. Веднъж лисицата кани щъркела на гости на гъбена каша. Щъркелът приема поканата, но трудно се настанява на трапезата. Тя е ниска и няма къде да дене нозете си. После лисицата му сипва кашата в плитка тепсия. Гостенинът не успява нищо да клъвне с клюна си. Лисицата изяжда всичката каша. На свой ред щъркелът също кани своята посестрима на гости. Трапезата е висока и неудобна за лисицата. Гостенката се повдига на пръсти. Двамата разговарят за поминъка и препитанието. Щъркелът носи гъбена каша в голямо гърне с дългнеста форма. Гърлото е тясно и лисицата не успява да си пхне в него муцуната. Седят на трапезата край гърнето и си разменят любезности. Щъркелът изяжда цялата гъбена каша. После разказва на лисицата за багдадския халиф, който бил омагьосан и превърнат в щъркел. След него в блатото се появява странна жаба, която твърди, че е омагьосана царска дъщеря и ако се появи юнак или хубавец да я целуне, ще се превърне в принцеса. Оттогава много жаби започват да твърдят същото. Гостенката си тръгва. Щъркелът остава сам с празното гърне и му става тъжно. Всичко това си спомня несретникът, когато вижда лисицата в плевнята. Лисицата му казва, че е бил побратим на баба й, а щъркелът отговаря, че баба й е била побратима на дядо му. Лисицата е

млада и разглежда с любопитство птицата. За първи път в живота си вижда щъркел. Тя замахва с лапа към него, на свой ред той замахва с крило. На гредата нощната сова се киска. Овцете гледат глупаво. Лисицата напада щъркела отново. Птицата пада. Вижда лукавите очи на нападателката си. После забива клюн в окоето ѝ. Тя е в кръв и търси път за бягство. Отвън се чува шум, металическо щракане и гласа на стопанина, който е доволен, че тя се е хванала в капана най-после.

Разказвачът мисли, че майката земя подтичва като някое мишле из гигантската плевня, наречена Вселена. В желанието си да проникне в тайните на мирозданието, човекът изпраща в океана свой пратеник на име Йона, за да изучи какво представлява гигантската риба кит. Йона прекарва три дни в стомаха на кита и после разказва колко непроницаем е бил мракът вътре. Като има риби, има и Йона. Навън, върху хълма на каменоломната стои смъртта. Появяват се вълци. Вълчата глутница се движи право към смъртта. Воят на вълците пълзи из преспите.

На следващата сутрин вратата на плевнята се отваря и щъркелът вижда стопанина, който тегли завързаната с електрически кабел лисица. На мястото на изваденото ѝ око зее рана. После стопанинът води няколко мъже, за да видят лисицата. Казва, че е женска. Мъжете си разказват истории за лисици. Тръгват си. Стопанката носи храна на лисицата в плевнята, но тя не я поглежда. През нощта тя се мъчи да гризе електрическия кабел, с който е вързана за шията. Не успява и когато се съмва, се свива на кълбо в ъгъла. Идва човекът и вижда огризаната тел. Много пъти нощта сменя деня, но лисицата не успява да прегризе телта. Една вечер лисицата се приближава към тепсията и започва да се храни заедно с щъркела. После всеки ден се хранят заедно.

Един ден идва стопанинът, носи пушка, отвързва лисицата и я повежда със себе си. Цял ден щъркелът ги очаква. Връщат се. Човекът сваля от гърба си убит лисигер. През нощта отвън се чува дрезгав лай. Лисицата отговаря също с лай. Мъжки лисигер е попаднал по дирите на младата лисица, оставени в снега. Лисиците са в любовен период. Тогава женската отделя от себе си особена миризма, с която примамва мъжкарите. На следващия ден стопанинът и лисицата отново излизат и се връщат с два лисигера. Така няколко пъти още. Стопанката упреква мъжа си, че върши грях, като взема лисицата със себе си. Веднъж, когато човекът и лисицата са в каменоломната, пристига лисигер с почерняла опашка, защото е крастав. Човекът се прицелва, но в същия миг лисицата пристъпва към лисигера. От шията ѝ избива кръв. Лисицата гледа втренчено с едното си око. Тъжното лице на човека става каменно.

През цялото време разказвачът стои на палубата на своя сандък и наблюдава всичко. Лисицата го пита защо я погубва. Окоето ѝ остава отворено, загледано в сивото небе. Появява се смъртта. Разказвачът пали огнеупорния фенер на палубата си. В трюма вижда да играят като деца еднооката лисица и лисигерът. Излиза на открито и мъртвият китаец, за да им покаже портрета си. На палубата стои смъртта и казва, че последния ред го туря тя.

Щъркелът не вижда повече еднооката си посестрима. Времето започва да се затопля. Щъркелът излиза от плевнята, за да походи из снега и да му се порадва. Това е неговият сняг. Народът нарича мокрия краткотраен сняг щърков сняг. Свързва го със завръщането на щъркелите по българските земи.

Една вечер, когато стопанинът на къщата си ляга, стопанката му казва да види какво е донесъл щъркелът в къщата им и слага ръката му на корема си. Човекът се разплаква. Те от дълго време очакват дете. На другия ден, когато извежда стадото си, стопанинът взема със себе си и щъркела. Той вижда летящите свои братя. Приветства ги с тракане на клюна. Когато стига до ятото, птиците се нахвърлят върху него, повалят го на земята. Човекът праща тоягата си към побойниците и улучва с него папуняка, който също е там. Щъркелът остава да лежи безжизнен на земята като

захвърлена дрипа. Разказвачът се пита какво всъщност убиват щъркелите – един недъгав, изпаднал от ятото щъркел, или някоя благородна душа на халиф.

11. Снежен ваял

От палубата на ковчега разказвачът наблюдава как деца играят в снега. Радва им се. Те са облечени с многоцветни якета и шапки. Правят снежни човеци и се замерват със снежни топки. Играта със снега прилича на играта с морето. Както разхвърлят снега, така гребат вода от морето и искат да го разплискат. За кратко време на поляната се появяват няколко снежни човеци, обърнати на различни страни.

Част от децата решават да направят голяма снежна топка. Търкалят я по снега като снежен ваял. Тя става много голяма и не могат да я помръднат. Повикват още деца на помощ. Ваялът внезапно се разполовява на две. Малка група деца се заема да прави нов ваял. Той става много голям и изпод снежната топка се показва земя. Приличат на митологичния герой Сизиф.

Родителите идват и прибират децата си, а голямата снежна топка остава на поляната. Тя прилича на идея, която човечеството е изоставило, за да се насочи към нова. Разказвачът си мисли, че не децата са играли досега в снега, а самото човечество си е играло, като е бутало пред себе си важна и съдбоносна идея. Изтощено и разочаровано, то е изоставило идеята и се е преместило на друго място, за да бутне следващата съдбоносна идея.

Разказвачът е мислено с човечеството и му помага.

12. Хлебарки четат написаното за хлебарките

Странен шум събужда разказвача и той вижда, че хлебарки има навсякъде в неговия Ноев ковчег. Те са открили ръкописа, в който се разказва за тях и не харесват написаното. Прелистват страниците и ги теглят с челюсти. Препъват се по зачеркваните думи и преплитат краката си в буквите и в препинателните знаци.

Хлебарките спорят дали написаното се отнася само до тях, или е свързано с човешките взаимоотношения. Някои от тях излагат мнението, че човекът е същество, което взаимодейства от тях. Известно е, че с какъвто се събереш, такъв ставаш. Има и такива хлебарки, които смятат, че разказвачът живее в техния плавателен съд и трябва да им е благодарен и да ги хвали. Но други хлебарки им възразяват, че те трябва да са благодарни и да хвалят разказвача, че ги е описал. Така хлебарките се скарват.

Чува се тропот и хлебарките се разбягват. Тропотът се повтаря. По палубата на ковчега някой върви с подковани обуца.

13. Небето прокапа

В една от пролуките между дъските на палубата разказвачът вижда мъртвите си приятели – писателя Емилиян Станев, артиста Григор Вачков и режисьора Методи Андонов. Емилиян Станев тропва по палубата с обуца и показва как турският султан тъпчел черешовите костилки, въобразявайки си, че така тъпче раята. Облечен е в ловен костюм и носи белгийска ловна пушка. Изведнъж спира и се заглежда в чистото небе. Неговите спътници също гледат към небето.

Виждат как по него се носи метеорит. Гришката пита Емилиян дали това не може да се уцели. Вместо отговор писателят сваля пушката, натиска спусъка. Удареният метеорит се пръска и започва да пада към земята. Методи стиска с ръка бялата си брада. Той умира млад, на 40 години, с черна брада, но сега брадата му е бяла. Лицата и на тримата са сиви, барутени. Зад тях разказвачът вижда

покойния си баща. Лицето му е замислено, но приветливо. Той е най-млад от всички, на 39. Лицата на всички са като на хора от друга цивилизация.

Метеоритът продължава да пада. Искрите му изгасват върху плещите на бащата. Разказвачът вика, но никой не го чува, може би, защото още не знаем как да викаме мъртвите, за да ни чуят. Опитва се да повдигне капака, но не успява. Затова наблюдава милите на сърцето му покойници през пролуките на палубата. Мъглата скрива баща му. Остават другите. Те разговарят. Емилиян разказва за особеностите на жената. Една голяма водна капка пада върху палубата. Гришката отбелязва, че небето е прокапало. После падат още капки и небето закапва равномерно. Емилиян предлага да се подложи нещо на капчука. Гришката изважда празна консервена кутия. Тя се напълва и прелива, а Методи я взема и плисва водата зад борда. Капките отново падат в нея, а тримата продължават разговора си. Постепенно се стопяват и се изгубват в мъглата.

Разказвачът успява да повдигне капака и да излезе на палубата. Ковчегът се люлее. Водните капки продължават да падат в консервената кутия. На разказвача му се струва, че в тази ръждясала тенекиена кутия капе водният часовник на самата Вселена и така отмерва изтичащото време. Чува стъпки. Показва се големият сив плъх от плевнята, после пада зад борда. В края на палубата седи папунякът. Въпреки неговото присъствие разказвачът се чувства сам. Изпитва жал за своя мизерен и въшкав животец и се разплаква.